

Agnieszka Grzywna

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

RYWALIZACJA I WSPÓŁPRACA AZJATYCKICH GIGANTÓW

Wstęp

We współczesnym świecie zmianom uległy powiązania i stosunki między wieloma krajami głównie za sprawą największych gospodarek azjatyckich. W artykule przedstawione zostanie porównanie dwóch Azjatyckich Gigantów: Indii i Chin, uznawanych za kraje, które w największym stopniu wykorzystują panujący okres recesji do wzrostu gospodarczego. Posiadają odpowiednie zasoby wspomagające dynamiczny rozwój, które wraz ze strukturą handlu, polityką zagraniczną oraz multilateralnymi umowami umożliwiają im utrzymanie pozycji liderów. Ponadto uwaga będzie zwrócona na współpracę międzykontynentalną, jak również poruszona zostanie problematyka zacieśniających się stosunków gospodarczych między Azją i Ameryką Południową.

Globalizacja jest procesem, w którym otwartość, niezależność oraz integracja z gospodarką światową są systematycznie pogłębiane, prowadząc do asymetrii w stosunkach multilateralnych. Często ma miejsce nadużywanie pozycji czy władzy, co znacząco zmniejsza autonomię państw wschodzących, osłabiając ich potencjał i możliwości. Mimo że globalizacja stworzyła możliwości, o których jeszcze kilka dekad temu żaden kraj nie mógł marzyć, to proces ten wywołał nowy typ zagrożeń i relacji między krajami, pogłębiających zubożenie oraz asymetrię między gospodarkami wschodzącymi.

Transformacja gospodarcza Indii i Chin jest dowodem na istnienie nowego trendu, a współczesna rewolucja przemysłowa polega na podziale produkcji na wyspecjalizowane podjednostki. Działania te mają na celu podniesienie jakości i efektywności produkcji, jak również zmniejszenie kosztów.

Azja w międzynarodowych stosunkach

Ostatni wiek był dla Chin i Indii bardzo ważny. Podczas procesu industrializacji w Azji wszystkie gospodarki były wspierane przez regionalnego hegemonna – Chiny. Z kolei Indie od zawsze miały kluczowe znaczenie, przede wszystkim ze względu na strategiczne położenie geograficzne. W połowie XX w. oba kraje rozpoczęły drogę ku uprzemysłowieniu poprzez zwiększenie dostępności zasobów naturalnych, napływ kapitału zagranicznego, inwestycji oraz zaawansowanej technologii. Okazało się to przełomem, pozwalającym tym gospodarkom na przekształcanie się w motory napędzające rozwój światowej gospodarki.

Kraje kontynentu azjatyckiego znajdują się na odmiennych etapach rozwoju. Różnią się rozmiarem populacji¹, systemami politycznymi, religią, stopą wzrostu czy zaangażowaniem w międzynarodowe stosunki. Na kontynent przyciągnęły inwestorów zagranicznych bogate złoża zasobów naturalnych, przyczyniając się do gospodarczego rozwoju. Ponadto inwestorzy poszukiwali dobrej infrastruktury, rozwiniętych portów, zorganizowanej sieci transportowej oraz wsparcia politycznego ze strony rządów. Przewagą Azji jest rozpoczęcie uprzemysłowienia o wiek później niż zachodnia część świata i wykorzystanie fali globalizacji. Rządy państw azjatyckich aktywnie uczestniczą w koordynowaniu mechanizmów otwartej gospodarki. Nacisk położony jest na eksport niskoprzetworzonych dóbr oraz taniej i wydajnej siły roboczej. Dowodem na efektywność tych działań są wysokie pozycje krajów azjatyckich w rankingach konkurencyjności.

Można zaobserwować, że centrum światowej gospodarki stopniowo przesuwa się w kierunku Chin i Indii (średni roczny wzrost gospodarczy 9% i 6%). Pozostałe państwa regionu ściśle współpracują z dwoma hegemonami i dostosowują się do nowych warunków przewagi komparatywnej, kierunku przepływów finansowych czy stosunków handlowych. Chiny i Indie prowadzą politykę zagraniczną mającą na celu ustanowienie jak największej liczby wielostronnych relacji z państwami wszystkich kontynentów. Chińskie przedsiębiorstwa w związku ze zwiększonym popytem na minerały i zasoby nawiązały współpracę z sektorem górnictwem Australii, Ameryki Południowej i Afryki. Podobnie postąpiły Indie kierując swoje zainteresowanie w stronę Rosji. Nie tylko państwa dążą do poszerzania horyzontów współpracy, zainteresowane tym są także ugrupowania, czego przykładem jest ASEAN. Regularne spotkania między krajami członkowskimi i partnerami mają wzmocnić stosunki polityczne i handlowe, a także ułatwić dalszy

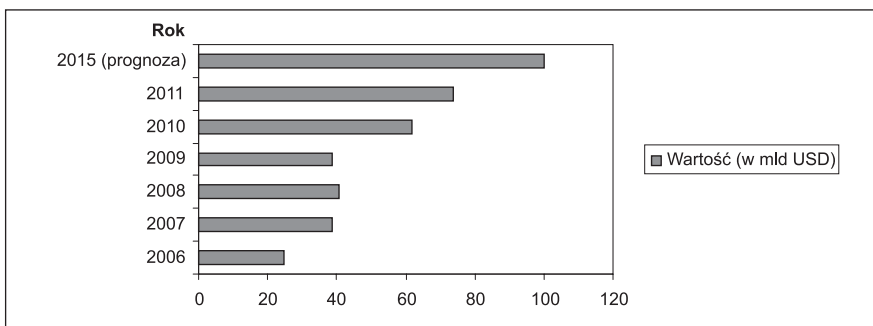
¹ H. W. Chung, *El papel de Asia en la economía mundial*, Banco Central de la República Argentina Buenos Aires, 2006, p 1-2.

rozwój relacji. Kraje ASEAN wykorzystują także strategiczne łańcuchy produkcyjne Chin, aby zwiększyć swoje kontyngenty w handlu².

Indie i Chiny liderami światowych relacji handlowych

Dwie najstarsze cywilizacje świata mają wspólną historię, tradycje kulturowe oraz związki gospodarcze i technologiczne. Ich wzajemna wymiana handlowa zmniejszyła się po zakończeniu drugiej wojny światowej, aby odzyskać intensywność i znaczenie w latach 90. XX w. W związku z rywalizacją między Chinami a USA, Indie stały się trzecim graczem, który skorzystał na tej sytuacji. Łączna liczba mieszkańców Chin i Indii stanowi 1/3 światowej populacji, co ma znaczenie przy nawiązywaniu i utrzymywaniu bilateralnych stosunków na jak najlepszym poziomie. Jedynie wspólnie kraje te mają szansę doścignąć i przegonić do tychczasowych hegemonów, m.in. USA i UE.

Azjatyccy giganci stanowią czołówkę najszybciej rozwijających się krajów. Zaskoczyli świat transformacją z biednych, zamkniętych, przeludnionych gospodarek do biednych, otwartych i przeludnionych hegemonów. Wciąż jednak przechodzą proces rozwoju społeczno-gospodarczego. Atutem Indii są wykwalifikowani absolwenci uniwersytetów wykonujący prace biurowe, podczas gdy Chiny borykają się z brakiem szkół wyższych oraz dużym popytem na tanią, fizyczną siłę roboczą. Bez względu na poziom wykształcenia stanowią zagrożenie dla zachodnich rynków pracy, oferując kapitał ludzki oraz niskie koszty świadczonych usług.

Rys. 1. Wartość handlu między Indiami i Chinami w latach 2006-2011 wraz z prognozą na 2015 r.

Źródło: China Daily, 30.08.2012, p. 13.

² R. Lim, *Una comunidad asiática conectada con El mundo. Cómo el auge de China e India allana el camino para la integración de Asia*, Finanzas & Desarrollo, 2006, p. 28-31.

Przez wiele wieków Indie i Chiny były światowym centrum handlu. Lata świetności minęły wraz z nastaniem autarkicznych i kolonialnych rządów, aby w drugiej połowie XX w. otworzyć się z jeszcze większym rozmachem. Pojawiły się nowe pomysły, reformy i perspektywy. Najważniejszą zmianą było otwarcie stref ekonomicznych oraz poprawa stanu infrastruktury i sieci transportowej. Stopniowo kraje te stawały się wschodzącymi potęgami przyciągającymi zagraniczny kapitał, oferując tanią siłę roboczą i niskie koszty produkcji, zapewniając jednocześnie wysokiej jakości infrastrukturę i zachęty ekonomiczne³.

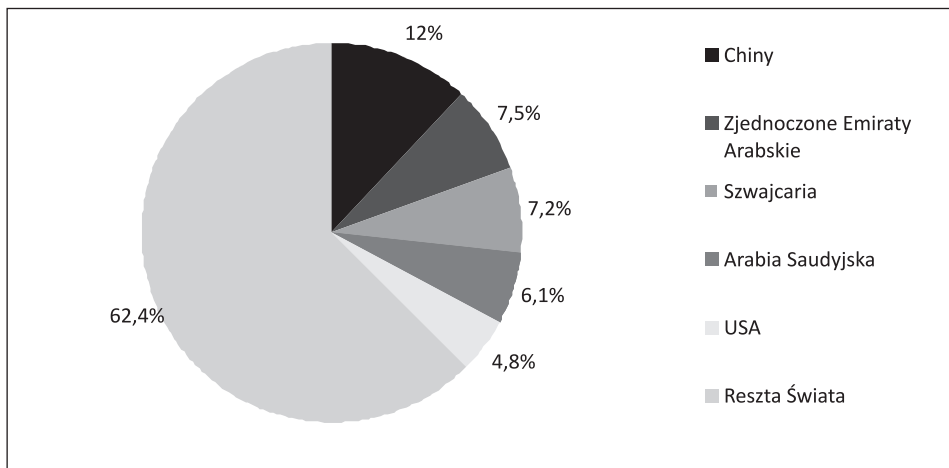
Indie i Chiny nie zawsze pozostawały w przyjaznych stosunkach, przykładem są lata 60. XX w. Podczas sporu o granice Chiny rozpoczęły strategiczne partnerstwo i transfer technologii nuklearnej z największym rywalem Indii, Pakistanem. Aby zrównoważyć strefę wpływów w Azji Południowej, Indie nawiązały stosunki ze Związkiem Radzieckim. Współcześnie, mimo oficjalnie proklamowanej współpracy w wielu obszarach, bilateralne stosunki pozostają dalekie od prawdziwej przyjaźni. Wartość dodana generowana przez sektor usług w Indiach stanowi blisko połowę krajowego PKB i dzięki niej poziom wzrostu utrzymuje się na wysokim poziomie. Aby móc konkurować globalnie, Indie muszą iść za chińskim przykładem i skoncentrować się na rozwinięciu tańszej siły roboczej oraz mniej pracochłonnej produkcji, a także uprościć biurokrację i zredukować cła.

Struktura handlu wewnątrzkontynentalnego

Dzisiejszy rynek azjatycki jest uważany za dynamiczny i nieustannie poszerzający swoje wpływy. Handel między Indiami i Chinami a resztą świata stanowi znaczną część dochodów wyrażonych w PKB. Kraje regionu wciąż znajdują się na etapie transformacji i pod wpływem konkurencji ze strony hegemonów, a także państw afrykańskich i południowoamerykańskich, głównie w sektorze handlowym, produkcyjnym, usługowym oraz finansowym. Jako rynki wschodzące potęgi azjatyckie funkcjonują jako centra taniej i masowej siły roboczej w produkcji towarów oraz jako centra popytu na produkty i usługi. Pozostałe kraje regionu połączyły siły, aby zagwarantować zróżnicowany wzrost gospodarczy oraz stworzyć stabilniejszą sieć wielostronnych połączeń, niezależniąc się od hegemonów. Głównym celem ASEAN było stworzenie wspólnoty gospodarczej, a następnie korzystanie z obszaru wolnego handlu, co stanowiłoby poważną konkurencję dla

³ A. Grzywna, *The universal perspectives of the Asian Giants to the rest of the world*, International Trade & Academic Research Conference (ITARC), London, 8-10.11.2010.

azjatyckich gigantów. Rozwijając i pogłębiając wzajemne relacje, gospodarka Azji będzie bardziej stabilna i spójna, przez co łatwiej będzie jej konkurować z Indiami i Chinami. Będąc głównym partnerem handlowym oraz beneficjentem inwestycji zagranicznych, Chiny przeprowadzają reformy społeczno-gospodarcze, tworzą podstawowe środowisko demokratyczne, zachęcają do dalszego rozwoju. Chińska Republika Ludowa ogromnym i chłonnym rynkiem z możliwościami dalszej ekspansji oferuje wiele możliwości będąc „światową fabryką” – pod koniec ubiegłego wieku chińskie PKB wzrosło z 147,3 mld USD do 1,65 bln, ustanawiając średnią stopę wzrostu na poziomie 9-10%⁴. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku handlu zagranicznego, który wzrósł z 20,6 mld USD do 1,15 bln. W ciągu pierwszych lat XXI w. Chiny odnotowały 21% wzrost PKB, wyprzedzając USA i UE. Po chińskich doświadczeniach przekształceń w silną i dynamicznie rozwijającą się gospodarkę, pozostałe państwa, na czele z Indiami, są gotowe aktywnie uczestniczyć w procesie globalizacji i dokonać reform, aby przyciągnąć kapitał zagraniczny i zwiększyć konkurencyjność na rynku⁵.

Rys. 2. Import Indii w latach 2011-2012

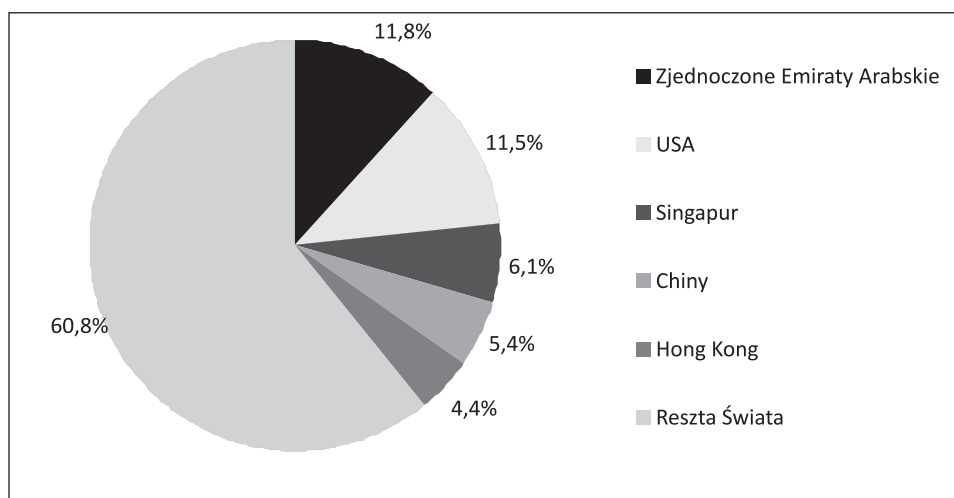
Źródło: India Annual Report 2011-2012, Ministerstwo Finansów Indii: <http://finmin.nic.in>

Rządy Chin i Indii prowadzą działania wspierające wzajemne stosunki. Dużą wagę przywiązują do rozwiązania wcześniejszych konfliktów o podłożu terytorialnym oraz poprawy bilateralnej wymiany handlowej. Mimo współzawodnicstwa na obszarach: inwestycje zagraniczne, sektor energetyczny, wpływy w regio-

⁴ P. Bustelo Gómez, *China's Emergence: Threat or 'Peaceful Rise'?* ARI, 135, 2005, http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/riecano_eng

⁵ R. Lim, op. cit., p. 28-31.

nie wciąż odnajdują możliwości współpracy i wsparcia. Rozwój Chin był możliwy dzięki sektorowi produkcyjnemu, co w połączeniu z oszczędnościami państwa i inwestycjami zagranicznymi pozwoliło na stworzenie szerokiej sieci infrastruktury. W Indiach rozwój był możliwy wraz z rozwojem sektora prywatnego oraz powstaniem dużych przedsiębiorstw i korporacji, ale to Chiny zajmują znacznie wyższą pozycję w rankingach światowych głównie ze względu na wskaźniki tempa wzrostu gospodarczego. Obydwa kraje muszą jednak dokonać zmian: Chiny usprawnić sektor IT i usługowy, Indie poprawić infrastrukturę i jakość pracy. Kraje te przyczyniają się do wzmocnienia integracji regionalnej, co pozwala na osiągnięcie komplementarnej i konkurencyjnej pozycji kontynentu w globalnych relacjach. Mimo historycznych napięć i konfliktów, bariery językowej rządy azjatyckich gigantów blisko ze sobą współpracują, aby pokonać kolejne przeszkody oraz promować wzajemną sieć wymiany i przepływów.

Rys. 3. Eksport Indii w latach 2011-2012

Źródło: Ibid.

Pacyfik z azjatyckiej perspektywy

Azja stała się najbardziej dynamicznie rozwijającym się regionem świata. Sytuację tę zapoczątkowała Japonia podczas pierwszej fali wzrostu uprzemysłowionych krajów azjatyckich. Proces ten zyskał na sile w latach 90. XX w., kiedy kraje regionu zajęły znaczącą pozycję w międzynarodowych stosunkach. Relacje

z krajami Ameryki Południowej do lat 80. XX w. były utrzymywane na niskim poziomie i ograniczały się do pożyczek lub inwestycji finansowych w karaibskich rajach, co zmieniło się dekadę później wraz z nowymi inicjatywami. Obecnie to UE, NAFTA oraz APEC są najważniejszymi blokami ekonomicznymi, które tworzą filary struktury gospodarczej, z czego najwięcej udziału, bo aż 46% posiada APEC. Ugrupowanie to, którego największą zaletą jest szeroko rozwinięty import i eksport dokonało dużego postępu od powstania w 1989 r. Obecnie składa się z grupy 21 zróżnicowanych pod wieloma względami krajów członkowskich pochodzących z Azji, Oceanii i Ameryki, począwszy od najmniej rozwiniętych (Brunei, Papua i Nowa Gwinea), poprzez te najbardziej znaczące na arenie światowej, jak Chiny, Rosja czy USA. Nadrzędnym celem jest zniesienie wszelkich barier i utrudnień w obszarze inwestycji i handlu między krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się. Jednym z początkowych założeń APEC była liberalizacja handlu, która przekształciła się w wolny obrót inwestycji. W 1980 r. w Canberrze miała miejsce konferencja Gospodarczej Współpracy Pacyfiku (PECC), której głównymi tematami były: polityka handlowa, inwestycje, surowce, energia, sektor rolniczy. Potwierdzeniem znaczenia grupy jest chęć dołączenia do niej Brazylii i Argentyny⁶. Wzajemne interakcje między Azją i Ameryką Południową wzmocniły międzyregionalną współpracę. Ten nowy rodzaj regionalizmu daje możliwość wprowadzenia w życie polityki wielostronnego zaangażowania, otwartości kontaktów i wewnętrznej integracji.

W XXI w. kraje azjatyckie zyskały znaczącą rolę w udziale w inwestycjach dokonywanych na kontynencie południowo-amerykańskim, a także przyczyniły się do otwarcia nowych rynków i zwiększenia inwestycji. Najbardziej otwartą gospodarką Ameryki Łacińskiej jest Meksyk. Utrzymuje on stosunki z większością państw azjatyckich, m.in. z Japonią, Koreą Południową, Singapurem. Z kolei Peru jest najsprawniej działającą gospodarką wśród krajów APEC, osiągając średnio 5% wzrost. W ciągu minionej dekady stosunki handlowe z Chinami zwiększyły się o 30%, sprawiając, że Peru stało się największym partnerem Azji. Najaktywniejszym z krajów amerykańskich w zawiązywaniu coraz bliższych relacji w obszarze Pacyfiku jest Chile. Transpacyficzne Strategiczno-Gospodarcze Partnerstwo (P-4) jest multilateralną umową o wolnym handlu między Chile, Brunei, Singapurem i Nową Zelandią, dzięki której zniesiono 90% ceł i barier handlowych między krajami członkowskimi i wciąż prowadzone są działania zmierzające do ich całkowitego zniesienia. Chile jako pierwszy kraj regionu podpisało

⁶ J.S. Kwak, *Changing Relationship between Asia and Latin America: Redefining the Pacific Rim*, "Asian Journal of Latin American Studies" 1998, No. 11, Special Issue: "Korea and Latin America: New Departure for 21st century".

umowę o wolnym handlu z Chinami, co w rezultacie sprawiło, że 92% produktów napływa na rynek azjatycki bez żadnych ograniczeń. Ponadto rząd podpisał częściowy układ o porozumieniu o preferencyjnym handlu z Indiami. Wymiana handlowa z Chinami jest również priorytetem polityki gospodarczej największego kraju Ameryki Południowej – Brazylii. Bardzo ważnym aspektem jest zainteresowanie oraz potencjalne korzyści płynące z utworzenia strefy wolnego handlu między Indiami, Brazylią i Republiką Południowej Afryki. Forum Dialogu IBSA ma formę strategicznego partnerstwa między gigantami trzech kontynentów, którego utworzenie zainicjowało nowy typ gospodarczej współpracy międzynarodowej.

Współpraca z Ameryką Południową

Procesy integracyjne znacznie wpłynęły na pozycję wielu krajów na świecie. Elementem kluczowym jest poziom zaangażowania w międzynarodowej gospodarce, głównie między Azją i Południową Ameryką. Odbiciem wzrastającego znaczenia dwustronnych relacji jest Azjatycko-Pacyficzna Strefa Wolnego Handlu (FTAAP). Nowa geografia gospodarcza uwzględnia gospodarki wschodzące, z widocznym wpływem Indii i Chin. Okoliczności te są korzystne dla krajów Ameryki Łacińskiej, gdyż bilateralne układy z azjatyckimi gigantami gwarantują Brazylii, Meksykowi, Argentynie czy Chile udział w najbardziej dynamicznej fali handlu i inwestycji. Skala interkontynentalnych połączeń jest odzwierciedlona przez transpacyficzne organizacje gospodarcze, np. APEC, a także azjatyckie uczestnictwo w południowoamerykańskich ugrupowaniach. Przykładem może być nadanie Chinom statusu obserwatora w ALADI i w OEA. Podobnie w przypadku Indii, które są obserwatorem w OEA oraz CAN. Kraj ten utrzymuje bliskie stosunki z CARICOM, Grupo del Río oraz SICA. Zarówno Chiny, jak i Indie wykazują duże zainteresowanie w uczestnictwie w Forum Azja Wschodnia-Ameryka Łacińska (FOCALAE). Handel regionalny Ameryki Południowej dotyczy przede wszystkim eksportu surowców i dóbr nieprzetworzonych oraz importu z Chin produktów, maszyn, sprzętu elektronicznego itp. Stosunki handlowe z Indiami nie są tak dynamiczne, aby je zwiększyć podjęto kilka inicjatyw. Meksyk, Brazylia, Chiny, Indie i RPA stworzyły grupę G-5 oraz podpisały liczne umowy w kwestii współpracy w sektorze technicznym⁷.

⁷ S.M. Cesarin, *La seducción combinada: China e India en América Latina y el Caribe*, "Working Papers – Programa Asia & Pacífico", 029, 2008, p. 9-12.

W 2004 r. blisko połowa chińskich inwestycji zagranicznych była skierowana do krajów Ameryki Łacińskiej. Głównym odbiorcą było Peru (126 mld. USD), a następnie Meksyk (125 mld USD). Rok później podpisane zostało pierwsze międzykontynentalne porozumienie o wolnym handlu Chiny-Chile, co przyczyniło się do otwarcia nowego rozdziału w bilateralnych stosunkach kontynentów. W kwestiach współpracy handlowej najważniejszym partnerem Chin pozostaje Brazylia, która jako pierwsza nawiązała partnerstwo strategiczne. W ostatnich latach XX w. (od 1993 r. do 2003 r.) wymiana handlowa Chin z Ameryką Łacińską wzrosła o 600%, podobnie było w przypadku stosunków z Indiami, które zwiększyły się o 430%. Powodem tej sytuacji jest zapotrzebowanie azjatyckich gigantów na zasoby energetyczne i surowce, które oferują kraje Ameryki Łacińskiej⁸. Według statystyk, Chiny zajmują drugie miejsce w rankingu światowym jako najwięksi konsumenci energii, podczas gdy Indie zajmują szóstą lokatę. Mimo że są w czołówce producentów i eksporterów energii, nie są w stanie zaspokoić lokalnych potrzeb. W rezultacie sektor energetyczny i surowcowy stały się najważniejszymi punktami współpracy i zainteresowania między południowymi partnerami (Ameryka Łacińska, Afryka, Azja Centralna, Środkowy Wschód). Poza aspektem handlowym, Brazylia jest również największym chińskim partnerem w sektorze energetycznym. Wiele spośród pochodzących z Azji wielomilionowych inwestycji inicjowanych było w Brazylii, wraz z umowami i uzgodnieniami współpracy podpisywanymi ze spółkami z branży górniczej, gazowniczej, paliwowej, odnawialnych zasobów⁹. Przedstawiciele firm indyjskich również negocjują podobne umowy z przedsiębiorstwami sektora energetycznego z Wenezueli, Kolumbii, Kuby, Brazylii i Argentyny.

Perspektywy rozwoju i współpracy

Rywalizacja między Indiami i Chinami nie utrudnia procesu rozwoju bilateralnego partnerstwa, lecz utrzymuje wzajemne zainteresowanie i zwiększa dalsze zaangażowanie. Dynamiczna ekspansja tych krajów zmienia globalną gospodarkę, ze szczególnym uwzględnieniem optymistycznych wyników osiągniętych przez Indie. Jest to kraj demokratyczny, oparty na stabilniejszej, choć wolniejszej gospodarce, bardzo często porównywany do Brazylii. Wzrost gospodarczy gigan-

⁸ W. Jiang, *China and India Come to Latin America for Energy*, Significant Issues Series – Center for Strategic and International Studies, 29 (2), 2007.

⁹ *Latin America-Asia Trade Agreement Review*, Americas Society and Council of Americas (AS/COA), New York 2006.

tów implikuje istotne zmiany w strukturze sił, czego potwierdzeniem jest azjatyckie uczestnictwo w rundach G-20, G-8 i systemie instytucji Bretton Woods oraz wielu innych organizacjach.

Obserwuje się coraz wyraźniejszą tendencję przesuwania centrum polityki i gospodarki w stronę regionu Pacyfiku. Kraje azjatyckie traktują aktywne uczestnictwo w procesie globalizacji, integracji i regionalizacji jako priorytetowe. Mechanizm APEC jest idealną platformą współpracy, która powinna być nieustannie rozwijana i poszerzana. Współpraca między krajami Azji i Pacyfiku sprawiła, że region ten zyskał ogromne znaczenie również dzięki wystąpieniu efektu synergii w stosunkach partnerskich. Najatrakcyjniejszym rynkiem dla inwestycji i współpracy zagranicznej pozostaje Brazylia, niemniej współpraca z Argentyną i Chile stanowi silną przewagę komparatywną i wywołuje podobne efekty synergii w ramach stosunków azjatyckich. Chiny i Indie starają się zajmować centralne pozycje w światowych stosunkach. Mają wystarczającą siłę polityczną, gospodarczą i wojskową, aby wpływać na globalne stosunki. Ich dynamiczny wzrost stanowi dużą szansę dla krajów Ameryki Południowej, wzmocnienia idei współpracy typu Południe-Południe.

Ekspansja azjatyckich gigantów uważana jest za pozytywny czynnik wpływający na rozwój i zrównoważony wzrost. Jednocześnie pojawia się troska o skutki rywalizacji między hegemonami. Zagrożona czuje się nie tylko Ameryka Południowa, lecz także Północna. Powodem są nowe rodzaje wielostronnych stosunków między Azją i Ameryką Łacińską. Możliwym rozwiązaniem mogłoby być stworzenie wspólnej polityki wzajemnych korzyści i działań promujących regiony, aby w ten sposób zaspokoić potrzeby i aspiracje każdego z partnerów.

Zakończenie

Od czasów starożytnych kontynent azjatycki odgrywał ważną rolę w światowej gospodarce. Historyczne i ekonomiczne połączenia międzykontynentalne z Europą i Ameryką Południową zawsze były silne i bliskie. Współcześnie istnieje wiele możliwości i wariantów układów międzynarodowych. Mogą mieć charakter międzyregionalny lub wewnątrzregionalny, ale zawsze znacząco wpływają na międzynarodową scenę gospodarczą. Azjatyccy giganci nie mają wspólnych instytucji politycznych czy struktur gospodarczych, jednak przyświeca im wspólny cel – osiągnięcie międzynarodowego znaczenia. Pomimo odmiennych strategii wzrostu oferują wiele możliwości inwestycyjnych i konkurencyjne warunki dla zagranicznych inwestorów.

Kraje południowoamerykańskie nie znajdują się w czołówce partnerów zagranicznych rynku azjatyckiego. Państwa tych kontynentów są częściowo komplementarne, co umożliwia wzajemne stosunki i pomoc oferowaną Chinom i pozostałym gospodarkom wschodzącym Azji. Pod względem geograficznym, zarówno Chiny, jak i Indie należą do obszaru Pacyfiku, co sprawia, że współpraca z Ameryką Południową zyskuje na znaczeniu. Przyspieszający proces integracyjny Oceanii, Azji i Ameryk znajduje odzwierciedlenie w licznych organizacjach i inicjatywach, takich jak: ASEAN, APEC czy PECC. Afryka jest kolejnym kontynentem, który chce zdominować Azję. Odzwierciedleniem tendencji jest Forum Dialogu IBSA polegające na strategicznym partnerstwie między krajami Południa. Zarówno Chiny, jak i Indie, będąc znacznie silniejszymi państwami niż RPA, starają się uzyskać jak najwięcej korzyści wynikających ze współpracy. Ekspansja azjatyckich gigantów o bezprecedensowym wzroście gospodarczym plasuje ich w czołówce hegemonów międzynarodowych stosunków, wywierając niezaprzeczalny wpływ na pozostałą część świata. Niemniej ich siła może się obrócić w zagrożenie, głównie dla krajów Ameryki Południowej, Afryki i Azji.

Czy Chiny i Indie pozostaną tak silne i dominujące w przyszłości? Współcześnie uczestniczą w najważniejszych ugrupowaniach (BRICS, IBSA), jednak niektóre prognozy mówią, że w niedługim czasie ich miejsce może zająć inna grupa gospodarek wschodzących (N-11). Mają one potencjał, warunki, odpowiednio wysoki poziom stóp wzrostu oraz możliwości rywalizacji z dzisiejszymi gigantami, aczkolwiek najważniejszym pytaniem jest czy są one wystarczająco silne, aby kontynuować długotrwały proces reform, rozwoju i niezbydnych zmian.

Literatura

- Bustelo Gómez P., *China's Emergence: Threat or 'Peaceful Rise'*, ARI, 135, 2005, http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_eng
- Cesarin S.M., *La seducción combinada: China e India en América Latina y el Caribe*, "Working Papers – Programa Asia&Pacífico", 029, 2008.
- China Daily, 30.08.2012.
- Chung H. W., *El papel de Asia en la economía mundial*, Banco Central de la República Argentina, Buenos Aires 2006.
- Grzywna A., *The universal perspectives of the Asian Giants to the rest of the world*, International Trade & Academic Research Conference (ITARC), London, 8-10.11.2010.
- Jiang W., *China and India Come to Latin America for Energy*, Significant Issues Series – Center for Strategic and International Studies, 29 (2), 2007.

Kwak J.S., *Changing Relationship between Asia and Latin America: Redefining the Pacific Rim*, "Asian Journal of Latin American Studies" 1998, No. 11, Special Issue: "Korea and Latin America: New Departure for 21st century".

Latin America-Asia Trade Agreement Review, Americas Society and Council of Americas (AS/COA), New York 2006.

Lim R., *Una comunidad asiática conectada con El mundo. Cómo el auge de China e India allana el camino para la integración de Asia*, Finanzas & Desarrollo, 2006.

Ministerstwo Finansów Indii, <http://finmin.nic.in>

RIVALRY AND COOPERATION OF ASIAN GIANTS

Summary

The article presents characteristics of the position the Asian Giants occupy on the international stage. India and China by partnership and rivalry take advantage of the contemporary economic situation in order to strengthen their role of global leaders. Thanks to the natural resources, demographical potential and complementarity, the economies of the South try to overcome the stagnation and recession period, simultaneously trying to improve the relations with South America. By means of this, they try to move the centre of world economy on the southern part. Moreover, the rivalry between the biggest Asian countries will be mentioned, as well as the structure of trade exchange and political relations between them.